

Def Ideal  $I \triangleleft P$  nazywamy maksymalnym gdy

1.  $I \neq P$

2.  $\forall J \triangleleft P \quad J \supset I \rightarrow J = P$ .

Przykład  $p\mathbb{Z} = \{k \cdot p : k \in \mathbb{Z}\}$ ,  $p \in P$   
ideal maksymalny w  $(\mathbb{Z}, +, \cdot)$

Tw. Jeśli  $P$  pierścień przemiany  $\neq 1$ , oraz  $I \triangleleft P$  ideal maksym.  
to  $P/I$  jest ciałem.

Przykład  $(\mathbb{Z}, +, \cdot)$ -pierście przemiany  $\neq 1$ .  
 $3\mathbb{Z}$  - ideal maksymalny w  $\mathbb{Z}$ .

Pierście  $\mathbb{Z}/3\mathbb{Z} = \{k + 3\mathbb{Z} : k \in \mathbb{Z}\} = \#$

[Tw.  $k + 3\mathbb{Z} = (k \bmod 3) + 3\mathbb{Z}$  bo  $k - (k \bmod 3) \in 3\mathbb{Z}$ ]

$$\# = \{(k \bmod 3) + 3\mathbb{Z} : k \in \mathbb{Z}\}$$

$$\mathbb{Z}/3\mathbb{Z} \left\{ \begin{array}{l} \mathbb{Z}/3\mathbb{Z} = \{ \underline{k + 3\mathbb{Z}} : k = 0, 1, 2 \} = \{ 0 + 3\mathbb{Z}, 1 + 3\mathbb{Z}, 2 + 3\mathbb{Z} \} \end{array} \right.$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{dodawanie: } (k + 3\mathbb{Z}) + (l + 3\mathbb{Z}) = (k+l) + 3\mathbb{Z} = (k \oplus l) + 3\mathbb{Z}. \\ \text{mnożenie } (k + 3\mathbb{Z}) \cdot (l + 3\mathbb{Z}) = \dots = (k \otimes l) + 3\mathbb{Z} \end{array} \right.$$

Skontożo notujemy,

$$\mathbb{Z}_3 \left\{ \begin{array}{l} \mathbb{Z}/3\mathbb{Z} = \{0, 1, 2\} \\ + \quad k + l = k \oplus l \\ \cdot \quad k \cdot l = k \otimes l \end{array} \right.$$

## Pierścienie wielomianów nad ciałem.

- Niech  $K$  ciało. Wielomiane nad  $K$  możemy wyrazić  $f = a_0 + a_1x + a_2x^2 + \dots + a_nx^n$
- Największy  $k \in \mathbb{N}$  takie że  $a_k \neq 0$  nazywamy stopień  $f$  i oznaczamy  $\text{st}(f)$ .
- Dodawanie i mnożenie jest działane na wyrazach algebra, uważając że  $a_i \in K$ .

Tu, 0 dzieleniu z resztą.

Niech  $K$  - ciało.

Dla dowolnych  $f, g \in K[x]$  istnieją  $w, r \in K[x]$

$$1. f = wg + r$$

$$2. \text{st}(r) < \text{st}g.$$

$$\boxed{x^2 - x + 2}^w$$

Przykład  $\mathbb{R}[x]$ :

$$f = x^3 + x + 1$$

$$g = x + 1$$

$$\begin{array}{r} x^3 + x + 1 : \quad \boxed{x + 1} \\ \underline{-x^3 + x^2} \end{array}$$

$$= -x^2 + x + 1$$

$$\underline{-x^2 - x}$$

$$= 2x + 1$$

$$\underline{2x + 2}$$

$$= -1$$

$$\boxed{-1}^r$$

Mamy:

$$x^3 + x + 1 = (x^2 - x + 2)(x + 1) + (-1)$$

$$f = w \cdot g + r$$

Oznaczenie  $r = f \pmod{g}$

## Idealy w pierścieniu $K[x]$

T.W. Niech  $K$  ciał. Każdy ideał  $I \triangleleft K[x]$  jest równy  $I = \langle f \rangle$  dla pewnego  $f \in I$

D-d. Niech  $I \triangleleft K[x]$ .

Niech  $f \in I$  najmniejszego stopnia:

$$\forall g \in I \quad \text{st}(f) \leq \text{st}(g)$$

Pokażemy, że  $\langle f \rangle = I$ .

Nieprawdą byłoby, że istnieje  $h \notin \langle f \rangle, h \in I$ .

Z twierdzenia o dzieleniu z resztą, istnieją

$w, r \in K[x]$  takie że

$$h = f \cdot w + r, \quad \text{st}(r) < \text{st}(f)$$

Wtedy  $r = h - f \cdot w \in I$

$$\text{st}(r) < \text{st}(f)$$

Sprzeczności bo  $f$  najmniejszego stopnia wśród  $I$

$$\text{Zatem } \langle f \rangle = I \quad \square$$

Przykład: Idealy pierścienia  $\mathbb{Z}_5[x]$  to  
 $\langle 3x^2 + 1 \rangle, \langle x^3 + 4x + 2 \rangle, \dots$

• Idealy maksymalne w  $K[x]$ .

T.W. Niech  $K$  - ciał,  $f \in K[x]$

Ideał  $\langle f \rangle$  jest maksymalny  $\Leftrightarrow f$  jest wielomianem  
nierozkładalnym w  $K[x]$

D-d.

Zachcieliśmy nie uprzedzić, że  $f$  jest rozkładalny  
tzn istnieje  $g, h \in K[x]$  :  
•  $g \cdot h = f$   
•  $\text{st}(g), \text{st}(h) > 0$

Wtedy  $\langle g \rangle \neq \langle f \rangle$  bo  $g \in \langle g \rangle - \langle f \rangle$ , bo  $\text{st} g < \text{st} f$   
 $\langle g \rangle \neq K[x]$  bo  $1 \notin \langle g \rangle$ .

Zatem  $\langle f \rangle$  nie jest ideałem maksymalnym. Sprzeczność.

Zachcieliśmy że  $\langle f \rangle$  nie jest ideałem maksymalnym.

Zatem istnieje  $J \triangleleft K[x]$  taki że  
 $\langle f \rangle \subsetneq J \subsetneq K[x]$

Z poprzedniego twierdzenia istnieje  $g \in K[x]$  taki, że  
 $J = \langle g \rangle$

Mamy więc :  $\langle f \rangle \subsetneq \langle g \rangle$ , więc  $f \in \langle f \rangle$  to  $f \in \langle g \rangle$   
tzn  $g \mid f$   
 $\text{st}(g) < \text{st}(f)$  c.w. (gdyby to  $f \mid g$ )

Wobec  $f$  jest rozkładalny.  $\square$

Przykłady

- W  $\mathbb{R}[x]$  ideałem maksymalnym jest  $\langle x \rangle, \langle x^2 + 1 \rangle$
- W  $\mathbb{C}[x]$  ideałem max :  $\langle ix \rangle, \langle ax + b \rangle$
- $\mathbb{Z}_2[x]$  ideałem max :  $\langle x^3 + x + 1 \rangle$

Uw.  $f = x^3 + x + 1$  jest nierozkładalny w  $\mathbb{Z}_2[x]$ , bo,  
gdyby był  $x^3 + x + 1 = g(x) \cdot h(x)$  to (bzd)  $\text{st}(g) = 1$  tzn  $g(x) = x + b$ ,  
tzn  $x^3 + x + 1$  ma pierwiastek  $b \in \mathbb{Z}_2$ .  
Ale,  $f(0) = 1$ ,  $f(1) = 1$ . Sprzeczność, więc  $f$  nierozkładalny.

TW. Niech  $K$  - ciało,  $f$  wielomian nierozkładalny w  $K[x]$ .  
Wtedy  $K[x]/\langle f \rangle$  - ciało.

D-d. Ponieważ  $f$  nierozkładalny to  $\langle f \rangle$  jest ideałem maksymalnym.

$K[x]$  jest pierścieniem przemiennym z 1.

Więc  $K[x]/\langle f \rangle$  jest ciałem.  $\square$

Przykład.

Niech  $K = \mathbb{Z}_2$ ,  $f = x^3 + x + 1$ .

$\langle f \rangle = \{fw : w \in \mathbb{Z}_2[x]\}$

$\mathbb{Z}_2[x]/\langle f \rangle$  jest ciałem.

Elementy:

$$\mathbb{Z}_2[x]/\langle f \rangle = \{w + \langle f \rangle : w \in \mathbb{Z}_2[x]\} = *$$

$$[w. w + \langle f \rangle = (w \bmod f) + \langle f \rangle, \text{ bo } w - (w \bmod f) \in \langle f \rangle]$$

$$* = \{(w \bmod f) + \langle f \rangle : w \in \mathbb{Z}_2[x]\} = \{r + \langle f \rangle : r \in \mathbb{Z}_2[x] \text{ st } r \leq 2\}$$

$$Uw \mid \mathbb{Z}_2[x]/\langle f \rangle \mid$$

$$= \{ax^2 + bx + c + \langle f \rangle : a, b, c \in \mathbb{Z}_2\}$$

Dodawanie:

$$(w + \langle f \rangle) + (u + \langle f \rangle) = (w + u) + \langle f \rangle = w \dot{+} u + \langle f \rangle$$

mnazenie:

$$(w + \langle f \rangle) \cdot (u + \langle f \rangle) = (w \cdot u) + \langle f \rangle = [(w \cdot u) \bmod f] + \langle f \rangle = w \dot{\cdot} u + \langle f \rangle$$

Cieło generowane przez wielomian nierozkładalny  $f \in K[x]$

Elementy ciała  $\{r \in K[x] : \text{st } r < \text{st } f\}$

dodawanie:  $w + u = w + u$ .

mnożenie:  $w \cdot u = w \cdot u \pmod{f}$ .

Uwaga. Moc ciała jest równa  $|K|$ .